

October 2024 | LT

This page is also available in:

- ES
- BG
- CS
- DA
- EN
- DE
- ET
- FR
- EL
- GA
- HR
- IT
- LV
- HU
- MT
- NL
- PL
- PT
- FI
- RO
- SK
- SL
- SV

Available Languages:

REDAKCIJOS SKILTIS

Redakcijos skiltis

Priimti plėtrą. Įsipareigojimas Europos ateičiai

Šalių kandidačių plėtra ir integracija į Europos Sąjungą – tai ne tik ribų išplėtimas: tai geostrateginė investicija, kuria siekiama skatinti taiką, stabilumą, saugumą ir socialinį bei ekonominį vystymąsi, kartu stiprinant mūsų žemyno demokratinę struktūrą. Taigi ES plėtra yra galinga pagrindinių Europos vertybių sklaidos ir puoselėjimo priemonė. Esame įsteigę dvišalius organus su šalių kandidačių pilietinėmis visuomenėmis – tai Jungtiniai konsultaciniai komitetai (JKK) ir pilietinės visuomenės platformos, vykdome Narių iš plėtros šalių kandidačių iniciatyvą ir tęsiame vizitus į šalis kandidates vertindami teisinės valstybės ir pagrindinių teisių padėtį. Visa tai atspindi EESRK įsipareigojimą stiprinti ir plėsti Sąjungą. Mūsų darbas rodo, kad pažanga vykdant būtinas vidaus reformas gali ir turėtų būti vykdoma kartu su šalių kandidačių integracija. Daugelis šalių kandidačių nuolat susiduria su iššūkiais, tačiau šie sunkumai turėtų skatinti mūsų bendradarbiavimą su šiomis šalimis, o ne trukdyti siekti pažangos.

EESRK atliko svarbų vaidmenį ES plėtros procese: dalyvavo Vakarų Balkanų ministrų susitikime Skopjėje ir glaudžiai bendradarbiavo su keleto šalių kandidačių vadovais. Savo veikloje siekiame įvertinti šalių kandidačių pasirengimą atitikti Kopenhagos kriterijus ir patvirtinti mūsų įsipareigojimą palaikyti įtraukų ir teisingą dialogą su visais EESRK nariais, be abejonės, įtraukiant narius iš plėtros šalių kandidačių. Todėl didžiuojuosi sakydamas, kad Narių iš plėtros šalių kandidačių iniciatyva, kuri pradėta įgyvendinti vasario mėn. dalyvaujant Albanijos Ministrui Pirmininkui Edi Rama ir Juodkalnijos Ministrui Pirmininkui Milojko Spajić, yra mano pirmininkavimo manifesto kertinis akmuo.

Komitetas, aktyviai įtraukdamas narius iš plėtros šalių kandidačių, užsitikrina ES institucijų lyderio poziciją laipsniškos ES šalių kandidačių integracijos procese. Šios iniciatyvos poveikis yra konkretus ir vis labiau pripažįstamas šalyse kandidatėse ir ES. Šį projektą tvirtai remia ir Europos Komisijos Pirmininkė Ursula von der Leyen ir už plėtrą atsakingas Komisijos narys Oliver Várhelyi. Šia iniciatyva siekiama ne tik suteikti tiesioginės naudos, bet ir sukurti tvirtą pagrindą ilgalaikiams šalių kandidačių, jų piliečių ir aktyvių pilietinių visuomenių siekiams. Ji atveria galimybes šių šalių pilietinei visuomenei tiesiogiai dalyvauti ES sprendimų priėmimo procese, išlaikant reikiamų reformų pagreitį. Iš viso 146 nariai iš plėtros šalių aktyviai dalyvavo rengiant nuomones su plėtra susijusiais klausimais, pavyzdžiui, dėl ES sanglaudos politikos, bendrosios rinkos, žemės ūkio

maisto produktų sektoriaus tvarumo ir įgūdžių trūkumo.

Jungtiniai konsultaciniai komitetai ir pilietinės visuomenės platformos yra labai svarbios įvairių suinteresuotųjų subjektų dialogo platformos, leidžiančios užtikrinti, kad sprendimų priėmimo procese būtų atsižvelgta į visų nuomones. Šiuo metu veikia jungtiniai konsultaciniai komitetai su Juodkalnija, Serbija ir Turkija, o pilietinės visuomenės platformos įsteigtos visų pirma su Ukraina ir Moldova. Tikimasi, kad, derybų skyrių grupei pradėjus darbą, bus atnaujinta JKK su Šiaurės Makedonija veikla, jau veikia naujas JKK su Albanija. Šis įsipareigojimas bus dar labiau įtvirtintas spalio 24 d. įvyksiančiame plėtrai skirtame aukšto lygio pilietinės visuomenės forume, kuris bus rengiamas vykstant EESRK plenarinei sesijai. Šiame kartu su Komisija organizuojamame forume dalyvaus EESRK nariai, apie šimtą atstovų iš plėtros šalių kandidačių, valstybių narių ir šalių kandidačių žinomi politikai ir bus diskutuojama apie pilietinio ir socialinio dialogo vertę siekiant sėkmingos ES plėtros. Jame bus pabrėžtas socialinio dialogo vaidmuo siekiant pažangos stojimo procese, optimizuojant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir puoselėjant pagrindines ES vertybes.

EESRK, atstovaudamas pilietinei visuomenei, yra pasirengęs stiprinti ir remti tuos, kurie pasisako už laisvę, demokratiją ir socialinę bei ekonominę gerovę ir galiausiai skatinti glaudesnę integraciją valstybėse kandidatėse ir ES. Kartu kuriame šviesesnę – įtraukią, klestinčią ir vieningą – Europos ateitį. Komitetas yra ryžtingai įsipareigojęs siekti plėtros ir mūsų veiksmai patvirtina mūsų tikėjimą labiau integruota ir atsparesne Europa.

Oliver Röpke

EESRK pirmininkas

?SID?M?TINOS DATOS

2024 m. lapkričio 6 d.

Metinė konferencija pagrindinių teisių ir teisinės valstybės klausimais

2024 m. lapkričio 27 d.

Piliečiai gali įveikti dezinformaciją **(Atėnai, Graikija)**

2024 m. lapkričio 28–29 d.

Devintasis Europos migracijos forumas

2024 m. gruodžio 4–5 d.

EESRK plenarinė sesija

„KLAUSIMAS ...“

Uždavėme Sandrai Parthie, nuomonės „Bendrosios paskirties DI: tolesnė veikla priėmus DI aktą“ pranešėjai, keletą klausimų apie Dirbtinio intelekto aktą. Būtent, kodėl labai svarbu užtikrinti, kad šis teisės aktas būtų tinkamai įgyvendinamas kalbant apie bendrosios paskirties DI modelius ir kaip jie reglamentuojami? Kaip galime kurti konkurencingą dirbtinį intelektą ES ir kodėl jis svarbus?

DIRBTINIS INTELEKTAS SU ETIKETE „PAGAMINTA EUROPOJE“ – ?MANOMA, TA? IAU REIKIA ?D?TI DARBO

Sandra Parthie

DI aktas yra pirmoji išsami teisinė sistema, kuria visame pasaulyje reglamentuojamas dirbtinis intelektas.

DI naudojimas plečiasi ir daro poveikį daugeliui mūsų kasdienio gyvenimo aspektų. Pavyzdžiui, jis veikia informaciją, kurią žmonės mato internete, pasiūlydamas tikslinę reklamą. Tačiau dar svarbiau tai, kad dabar DI naudojamas sveikatos sektoriuje siekiant padėti diagnozuoti ir gydyti tokias ligas kaip vėžys. Šiuo tikslu DI prietaikos grindžiamos bendrosios paskirties DI modeliais, kuriuos reikia apmokyti. Jiems turi būti pateikiama daug vaizdinių, pavyzdžiui, vėžinių ląstelių nuotraukų, kad galiausiai jie galėtų tokias ląsteles atpažinti savarankiškai.

Sėkmingas mokymas grindžiamas duomenimis – didžiuliais duomenų kiekiais. Mokymo būdas turi įtakos išmokyto modelio ar DI taikomosios programos rezultatų kokybei. Pateikus neteisingus duomenis ar vaizdinius, sveikos ląstelės bus klaidingai identifikuojamos kaip vėžinės.

Medicinos ir sveikatos priežiūros gerinimas yra įtikinamas pavyzdys, kodėl ES būtina turėti pajėgumus ir infrastruktūrą pagrindiniams bendrosios paskirties DI modeliams kurti. Tai tiesiog padės gelbėti gyvybes.

Be to, bendrosios paskirties DI modeliai iš esmės keičia gamybos procesus ir įmones. Kad Europos ekonomika išliktų konkurencinga, turime sudaryti sąlygas inovacijoms ES diegti ir skatinti verslininkus ir startuolius plėtoti savo idėjas.

Žinoma, DI ir bendrosios paskirties DI modeliais kelia įvairią riziką – nuo modelių trūkumų ir klaidingų taikomųjų programų iki visiško nusikalstamo technologijos naudojimo. Todėl ES taip pat turi turėti ekspertinių žinių, kad galėtų pažaboti piktaviliškus išpuolius ir kibernetines grėsmes – ji turi turėti galimybę

pasikliauti ES sukurta infrastruktūra, kad, paprastai tariant, „neliktume sėdėti tamsoje“.

Visa tai rodo, kad svarbu turėti tinkamą reglamentavimą, kurio dėmesio centre būtų mokymo duomenų kokybė, mokymo metodai ir galiausiai galutinis produktas. Jis turi būti grindžiamas Europos vertybėmis, pavyzdžiui, skaidrumu, tvarumu, duomenų apsauga ir teisinės valstybės principo laikymusi. Deja, daug pagrindinių bendrosios paskirties DI raidos poslinkių inicijuoja ES jurisdikcijai nepriklausantys subjektai. Todėl ES turi plėtoti gebėjimus užtikrinti, kad jos reglamentavimo nuostatų ir Europos vertybių laikytųsi tiek ES, tiek ne ES subjektai, veikiantys mūsų rinkoje.

ES privalo sumažinti didžiųjų (dažnai ne Europos) skaitmeninių įmonių dominavimą rinkoje, be kita ko, sutelkdama konkurencijos politikos priemones. ES konkurencijos institucijos turi pasinaudoti savo pajėgumais ir užtikrinti, kad interneto gigantai nepiktnaudžiautų savo verslas verslui (B2B) arba verslas valdžios sektoriui (B2G) padėtimi rinkoje.

Valdžios institucijos gali padėti Europos bendrosios paskirties DI ir kitų DI taikomųjų programų tiekėjams pirkdamos jų produktus ir taip įrodydamos jų patikimumą kitiems naudotojams ir klientams. ES turi talentingų specialistų, technologinių žinių ir verslumo dvasios, kad galėtume kurti DI su etikete „Pagaminta Europoje“. Tačiau investicijų trūkumas, atitinkamos IT infrastruktūros nebuvimas ir nuolatinis vidaus rinkos susiskaidymas, kuris trukdo plėsti veiklą, mažina Europos DI subjektų konkurencingumą.

NETIK?TAS SVE?IAS

Mūsų netikėta viešnia – Dr. Alexandra Borchardt, kuri buvo pagrindinė pranešėja 2024 m. EESRK seminare „Connecting EU“. Viena iš pagrindinių Europos transliuotojų sąjungos (EBU) 2024 m. ataskaitos dėl dirbtinio intelekto (DI) poveikio žurnalistikai autorių analizuoja atsakingos žurnalistikos perspektyvas sparčiai plėtojant generatyvinį DI. Kai kas žiniasklaidos sektoriuje jau dabar svaigsta nuo generatyvinio dirbtinio intelekto pažadų, tačiau su juo susijusi rizika yra tokia pat didelė, kaip ir galimybės.

Dr. Alexandra Borchardt yra vyresnioji žurnalistė, nepriklausoma konsultantė, universiteto dėstytoja ir žiniasklaidos tyrėja, naujienų svetainės srityje turinti daugiau kaip 25 metų patirtį, iš kurių 15 užėmė vadovaujančias pareigas. Per pastaruosius penkerius metus ji rėmė 26 Europos leidėjus skaitmeninės transformacijos srityje, tokius kaip Pasaulio laikraščių ir naujienų leidėjų asociacijos (WAN-IFRA) programa „Table Stakes Europe“ Su jos darbu galite susipažinti čia.

PATIKIMA ŽURNALISTIKA GENERATYVINIO DIRBTINIO INTELEKTO AMŽIUJE

Parengė Alexandra Borchardt

Galima provokuojančiai teigti, kad žurnalistika ir generatyvinis dirbtinis intelektas (DI) vienas kitam prieštarauja: žurnalistikoje nagrinėjami faktai, o pasitelkus generatyvinį DI apskaičiuojama tikimybė. Galbūt norėtumėte, kad rengdami reportažus žurnalistai spragas užpildytų tikroviškais faktais? Nes būtent taip veikia generatyvinis DI. Vis dėlto generatyvinis DI atveria didžiulių galimybių sustiprinti žurnalistiką: nuo jo naudojimo svarstant naujas idėjas, rengiant klausimus interviu ir antraštes iki jo vaidmens duomenų žurnalistikoje ir skubiai analizuojant dokumentus. Be to, jis gali būti naudingas norint neapsiriboti tam tikru formatu ar kalba, jis gali tekstą paversti vaizdo įrašu, tinklalaide ir vaizdine medžiaga, transkribuoti, versti, iliustruoti ir turinį pateikti pokalbio internetu forma. Visa tai gali padėti pasiekti žmones, kurie anksčiau nepakankamai gaudavo informacijos: labai mažų vietovių auditoriją, ribotų skaitymo ar suvokimo gebėjimų asmenis ar kitų sutrikimų turinčius asmenis, taip pat žmones, kuriems tradicinė žurnalistikos forma yra tiesiog neįdomi. Kaip teigia Nyderlandų visuomeninio transliuotojo NPO už strategiją ir inovacijas atsakingas direktorius Ezra Eeman, „naudodami generatyvinį DI galime geriau atlikti savo misiją teikti viešąsias paslaugas: jis padidins sąveikumą, prieinamumą ir kūrybiškumą. DI mums padeda savo auditorijai pateikti daugiau turinio“.

Kai kurie sektoriaus atstovai jau yra akivaizdžiai apsvaigę nuo generatyvinio DI galimybių, vis dėlto ši technologija žurnalistikai kelia rimtų pavojų. Du svarbiausi iš jų yra bendras pasitikėjimo informacija praradimas ir tolesnis žurnalistikos veiklos modelių nykimas ar net išnykimas. Kaip jau minėta, terminas „haliucinacijos“, kuris vartojamas kalbant apie generatyvinio DI tendenciją kurti atsakymus ir pateikti tikroviškus faktus ir šaltinius tikrai nėra šios technologijos klaida, tai – jos ypatumas. Vis dėlto šis iššūkis yra dar didesnis. Kadangi generatyvinis DI kiekvienam suteikia galimybę per keletą minučių sukurti bet kokios rūšies turinį, įskaitant sintetinę sankaitą, kyla pavojus, kad visuomenė praras pasitikėjimą visu pateikiamu turiniu. Kursuose, kuriuose ugdomi gebėjimai naudotis žiniasklaidos priemonėmis, jau rekomenduojama skeptiškai vertinti internete pateikiamą turinį, tačiau dažnėjant suklastoto turinio atvejams šis sveikas skepsis gali virsti visišku nepasitikėjimu. Kol kas neaišku, ar tradiciniams žiniasklaidos prekių ženklams bus naudinga būti kelrodžiais informaciniame pasaulyje, o gal visa žiniasklaida bus laikoma nepatikima.

Plūstelėjusi generatyvinė paieška šią katastrofą dar labiau sustiprina, nes dėl jos žurnalistika gali tapti vis mažiau matoma. Anksčiau ieškant sistemoje „Google“ buvo pateikiami saitai, iš kurių daugelis buvo susieti su patikimais žiniasklaidos prekių ženklais, o dabar paieškos rezultatus vis dažniau formuoja generatyvinis DI. Taip gaunamas tiesioginis atsakymas teksto forma ir nebereikia giliau ieškoti informacijos. Nenuostabu, kad žiniasklaidos vadovams tai kelia siaubą. Daugelis jų dabar skuba diegti dirbtinį intelektą, kad būtų galima padidinti veiksmingumą, o tai, žinoma, nėra tikslinga, kai reikia dar daugiau investicijų į kokybišką žurnalistiką, kad auditorijai būtų galima parodyti kuo skiriasi, viena vertus, „turinys“ ir, kita vertus, gerai ištirtas, tikslus ir patikimas žurnalistinis darbas.

Būtinas etiškas požiūris į DI naudojimą žiniasklaidoje. Pirmiausia, žiniasklaidos organizacijoms reikia DI strategijos ir jos daugiausia dėmesio turi skirti tam, kaip technologija gali padėti užtikrinti viešųjų paslaugų

vertę. Ištekliai turi būti skirti ir naudojami tam, kas yra pageidaujama, visada atsižvelgiant į tai, kad DI yra susijęs su didele kaina aplinkai ir visuomenei. Visada turi būti galimybė atsisakyti DI. Organizacijos, įsigydamos produktus, vykdydamos lobistinę veiklą dėl reguliavimo ir įsitraukdamos į diskusijas dėl autorių teisių ir duomenų apsaugos, turi pasinaudoti savo galia ir įtaka. Ant kortos pastatyta labai daug. Svarbu, kad kiekviena įmonė reguliariai tikrintų savo naudojamus produktus ir atsižvelgtų į šališkumą ir stereotipus, kad būtų išvengta dar didesnės žalos. Galiausiai šioje sparčiai kintančioje aplinkoje, kurioje kiekvieną dieną kaip blynai kepami nauji produktai, pavojinga elgtis savo nuožiūra. Siekiant nustatyti atsakingą kelią į priekį, būtinas bendradarbiavimas ir jo skatinimas šiame sektoriuje, taip pat tarp šio sektoriaus ir technologijų įmonių.

Nekyla jokių abejonių, kad generatyvinis DI gerokai padidins žiniasklaidos priklausomybę nuo technologijų milžinių. Kuo labiau technologijų įmonės integruoja DI priemones į taikomąsias programas, kuriomis žmonės naudojasi kasdieniame gyvenime, tuo mažiau žiniasklaidos organizacijos galės kontroliuoti praktiką, procesus ir produktus. Tokiu atveju jų etikos gairės tik papildytų tai, kas jau seniai buvo kažkur kitur nuspręsta.

Atsižvelgiant į visa tai, hipotezė gali nustebinti: ateities žurnalistika gali būti labai panaši į praeities žurnalistiką ir, norisi tikėti, kad ji bus geresnė. Vis dėlto dalis dabartinės žurnalistikos išnyks. Kaip ir visais laikais žurnalistika bus susijusi su faktais, netikėtumais, pasakojimais ir galingųjų atsakomybės reikalavimu. Tai bus stabilių, lojalių ir patikimų santykių su auditorija kūrimas teikiant rekomendacijas, vedant pokalbius ir remiant bendruomenes. Dirbtinio turinio pasaulyje svarbiausia bus tai, ką kalba, mano ir jaučia realūs žmonės. O tai atskleisti gali būtent žurnalistai. Vis dėlto DI gali padėti žurnalistams geriau atlikti savo darbą: padėti pavieniams asmenims ar grupėms pagal jų poreikius ir gyvenimo situacijas, tapti įtraukesniais, labiau vietos pobūdžio ir besiremiančiais duomenimis taip, kaip anksčiau nebuvo įmanoma. Švedijos televizijos generalinio direktoriaus pavaduotoja Anne Lagercrantz yra pažymėjusi: „DI iš esmės pakeis žurnalistiką, bet, tikėkimės, ne mūsų vaidmenį visuomenėje. Turime siekti, kad žiniasklaidos sektorius būtų patikimas. Turime kurti saugias informacijos erdves.“ Akivaizdu, kad DI didžiausią grėsmę kelia ne pačiai žurnalistikai, o jos veiklos modeliams.

Šis tekstas remiasi 2024 m. Europos transliuotojų sąjungos paskelbtu Alexandra Borchardt, Kati Bremme, dr. Felix Simon ir Olle Zachrison parengtu pranešimu Patikima žurnalistika generatyvinio DI amžiuje, kurį galima nemokamai parsisiųsti.

TO THE POINT

TIESIAI PRIE REIKALO!

Mūsų skiltyje „Tiesiai prie reikalo!“ EESRK nuomonės „Europos pavyzdinės iniciatyvos sveikatos srityje kūrimas“ pranešėjas Alain Coheur rekomenduoja sveikatos klausimus laikyti būsimos Europos Komisijos prioritetu. Jis pabrėžė vienijantį Europos pavyzdinės iniciatyvos sveikatos srityje pobūdį: ji turėtų parodyti Europos solidarumą stiprinant sveikatos sistemas ir apsaugant ES nuo būsimų krizių.

ALAIN COHEUR

SVEIKATA TUR?T? B?TI VIENAS SVARBIAUSI? NAUJOSIOS KOMISIJOS DARBOTVARK?S KLAUSIM?

Alain Coheur

Sveikata yra svarbus ES atsparumo ir gerovės ramstis Tai tikrai aktuali tema, nes sveikata yra pagrindinis kiekvieno Europos piliečio prioritetas ir mes visi vienu ar kitu metu naudojamės sveikatos priežiūros sistemomis. COVID-19 metu sveikata atsidūrė dėmesio centre. Deja, reikia pasakyti, kad Europos Komisijos Pirmininkė Ursula von der Leyen nepasinaudojo padėtimi ir unikalia galimybe sveikatos klausimą paskelbti esminiu visų kitų politikos sričių aspektu skatindama kompleksinę sveikatos politikos integraciją.

Reikia atsisakyti sektorių izoliuotumo ir sukurti nuoseklesnį, darnesnį ir įtraukesnį Europos modelį, kuriuo būtų skatinama teisinga pertvarka visiems, nė vieno nepaliekant nuošalyje. Turime suvienyti visus suinteresuotuosius subjektus, stiprinti socialinį dialogą ir įtraukti pilietinę visuomenę į visus procesus nuo politikos formavimo iki įgyvendinimo ir vertinimo.

Komitetas ragina parengti vienijančią ir solidarumu grindžiamą Europos pavyzdinę sveikatos iniciatyvą, kurios tikslas būtų stiprinti mūsų sveikatos sistemas, kovoti su nelygybe sveikatos srityje ir apsisaugoti nuo būsimų krizių. Šia visa apimančia iniciatyva visų pirma turėtų būti siekiama:

- Europos prieži?ros ir sveikatos prieži?ros garantijos: užtikrinti visiems Europos pilie?iams visuotin? ir teising? prieig? prie aukštos kokyb?s sveikatos prieži?ros paslaug?;
- laikytis koncepcijos „viena sveikata“: žmogaus sveikata yra glaudžiai susijusi su gyv?n?, augal? ir aplinkos sveikata. Klimato kaita, pandemijos ir biologin?s ?vairov?s nykimas yra gr?sm?, kuri turi skatinti mus laikytis holistinio poži?rio;
- modernizuoti m?s? sveikatos sistemas diegiant skaitmenines priemones ir dirbtin? intelekt?, užtikrinant, kad kibernetinis saugumas ir pilie?i? bei sveikatos prieži?ros specialist? skaitmenini? ?g?dži? gerinimas b?t? šio proceso pagrindas;
- teikti pirmenyb? socialin?ms ir sveikatos srities investicijoms, nes jos daro teigiam? poveik? pilie?i? gerovei ir Europos konkurencingumui;
- užtikrinti prieig? prie vaist? ir kurti novatorišk? ir konkurencing? ES pramon?, kurios pažanga turi b?ti sutelkta ? sveikat? ir vieš?j? interes? ir m?s? priklausomyb?s nuo pasaulini? tiekimo grandini? mažinim?. Pl?toti gamyb? Europos teritorijoje yra labai svarbu siekiant ES suverenumo sveikatos srityje;
- užtikrinti pakankam? gerai parengt? ir gerai apmokam? sveikatos prieži?ros specialist? skai?i?, sukuriant patrauklias darbo s? lygas, investuojant ? mokym?, sudarant karjeros galimybes ir teikiant nuolatin? param? sveikatos prieži?ros darbuotojams;
- stiprinti darbuotoj? sveikatos ir saugos politik?, vis? pirma pasitelkiant darbo medicin?, vykdant atrankinio sveikatos tikrinimo darbo vietoje programas ir užtikrinant darbuotoj? apsaug? nuo kancerogen? ir mutagen?;
- teikti pirmenyb? problem?, susijusi? su neužkre?iamosiomis ir retosiomis ligomis, sprendimui, nes tai taip pat pad?s spr?sti daugiaveiksn?s nelygyb?s sveikatos srityje klausim?.

EESRK NAUJIENOS

EESRK kvie?ia teikti paraiškas 15-ajam pilietin?s visuomen?s apdovanojimui už kov? su žalinga poliarizacija Europos visuomen?je

Pilietinės visuomenės organizacijos, pavieniai asmenys ir privačios įmonės jau gali registruoti savo ne pelno projektus EESRK apdovanojimui už kovą su žalinga poliarizacija Europos visuomenėje gauti.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) pilietinės visuomenės apdovanojimą teiks 15-ąjį kartą. Konkretus šių metų konkurso tikslas – apdovanoti už Europos Sąjungoje įgyvendinamas veiksmingas, inovatyvias ir kūrybiškas ne pelno iniciatyvas ir (arba) veiklą, kuriomis **kovojama su žalinga poliarizacija Europos visuomenėje**.

Ne daugiau kaip penkiems nugalėtojams iš viso bus skirta 50 000 EUR. Galutinis paraiškų pateikimo terminas – 2024 m. lapkričio 7 d. 10.00 val. (Briuselio laiku). Apdovanojimo įteikimo ceremonija bus surengta per EESRK pilietinės visuomenės savaitę, kuri vyks 2025 m. kovo mėn.

Paraiškas apdovanojimui gauti gali teikti visos pilietinės visuomenės organizacijos, oficialiai registruotos ES ir veikiančios vietos, regionų, nacionaliniu ar Europos lygmeniu. Apdovanojimas taip pat gali būti skiriamas ES gyvenantiems asmenims ir ES registruotoms ar veikiančioms įmonėms, jeigu jų projektais jokiu būdu nesiekiama pelno.

Konkursui siūlomos iniciatyvos ir projektai privalo būti vykdomi Europos Sąjungoje. Jie turi būti jau įgyvendinti arba vis dar įgyvendinami. Išsamų reikalavimų aprašymą ir elektroninę paraiškos formą galima rasti EESRK Pilietinės visuomenės apdovanojimui skirtame tinklalapyje.

Apdovanojimui siūloma veikla ir (arba) iniciatyvos gali apimti įvairias temas, kaip antai: individualių ir kolektyvinių žalingos poliarizacijos veiksnių nustatymas, organizacijų, ypač tų, kurios poliarizuoja visuomenę arba skatina dezinformaciją, smurtą ar radikalizaciją, finansavimo skaidrumo didinimas, kova su mažėjančiu žiniasklaidos pliuralizmu, žiniasklaidos laisvės, įvairovės ir nepriklausomumo propagavimas ir kova su dezinformacija ir melagingomis naujienomis

Šio iškilaus EESRK teikiamo Pilietinės visuomenės apdovanojimo tikslas – didinti informuotumą apie išskirtinį pilietinės visuomenės indėlį kuriant Europos tapatybę bei pilietiškumą ir propaguojant bendras vertybes, skatinančias Europos integraciją. Kasmet teikiamu apdovanojimu siekiama atkreipti dėmesį vis į kitą ES ypač aktualią temą. (lm)

EESRK ragina ES imtis ryžtingesni? veiksm? teisin?s valstyb?s srityje ir atkreipia d?mes? ? ilgai laukt? pilietin?s visuomen?s platform?

Paskyrus naują Europos Komisijos narį, atsakingą už demokratiją, teisingumą ir teisinę valstybę, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) paragino ES imtis aktyvesnių veiksmų teisinės valstybės ir pagrindinių teisių srityje.

Rugsėjo mėn. plenarinėje sesijoje EESRK surengė diskusiją apie demokratiją, kurioje buvo pateiktos idėjos, kaip ES galėtų griežčiau reaguoti į teisinės valstybės principų pažeidimus ir demokratijos nykimą, įskaitant Europos Komisijos pirmininkės Ursulos von der Leyen pranešimą apie ilgai lauktą pilietinės visuomenės platformą.

EESRK ragina sukurti tokią platformą jau nuo 2016 m. Tikimasi, kad ši platforma suteiks pilietinei visuomenei stipresnį balsą formuojant ES politiką ir suteiks labai reikalingą erdvę organizacijoms bendrauti su ES institucijomis ir padėti priimti sprendimus tokiais svarbiais klausimais kaip teismų nepriklausomumas ir demokratinės laisvės.

Europos Komisijos Teisingumo direktorato atstovas **Joachim Herrmann** pristatė naujausią teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą, pabrėždamas jos plėtrą į ES stojančias šalis ir jos poveikį bendrajai rinkai.

Tarptautinio demokratijos ir rinkimų paramos instituto (IDEA) atstovas **Kevin Casas-Zamora** pagyrė ES pastangas, tačiau įspėjo apie demokratijos regresą, ragindamas aktyviau dalyvauti pilietinę visuomenę ir teikti išsamesnes teisinės valstybės principo taikymo ataskaitas. Europos piliečių forumo atstovė **Alexandrina Najmowicz** paragino pateikti aiškesnes rekomendacijas ir sukurti išankstinio perspėjimo sistemą, kad būtų užkirstas kelias tolesniam demokratijos nykimui.

Debatų metu dalyviai įspėjo nepasiduoti lengvabūdiškumui ir pabrėžė, kad reikia atkreipti dėmesį į didėjantį susirūpinimą dėl autoritarizmo, grėsmių teismų nepriklausomumui ir mažėjančios pilietinės erdvės. Europos demokratijos fondo vadovas **Jerzy Pomianowski** įspėjo, kad demokratijos nustūmimas į šalį dėl neatidėliotinų problemų, tokių kaip migracija ir saugumas, gali duoti neigiamų rezultatų, ir paragino 5 proc. paramos vystymuisi skirti demokratinėms programoms.

EESRK diskusijoje pabrėžtas būtinas pilietinės visuomenės vaidmuo ginant teisinę valstybę ir raginama aktyviau dalyvauti formuojant ES politiką. Pilietinės visuomenės platformos sukūrimas kartu su atnaujintu įsipareigojimu užtikrinti pagrindines teises yra labai svarbus demokratijos ateičiai ES. (gb)

EESRK ir Afrikos S?jungos ekonomikos, socialini ? reikal? ir kult?ros taryba (ECOSOCC) JT aukš? iausiojo lygio susitikime d?l ateities pristat? bendr? deklaracij?

Rugsėjo 20 d. Niujorke vykusiame JT aukščiausiojo lygio susitikime dėl ateities Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) ir Afrikos Sąjungos ekonomikos, socialinių reikalų ir kultūros taryba (ECOSOCC) pristatė bendrą deklaraciją, kurioje pabrėžiamas itin svarbus pilietinės visuomenės vaidmuo sprendžiant pasaulinius uždavinius ir skatinant darnų vystymąsi.

Šioje deklaracijoje, parengtoje pagal **EESRK** ir **ECOSOCC** susitarimo memorandumą, išdėstoma bendra sąžiningesnio, įtraukesnio ir teisingesnio pasaulio vizija. EESRK ir ECOSOCC partneryste siekiama įkvėpti naujus aljansus ir iniciatyvas.

Pirmininkas **O. Röpke** sakė: „Ši deklaracija yra kur kas daugiau nei vien žodžiai – tai tvirtas įsipareigojimas puoselėti mūsų bendras demokratijos, įtraukumo ir tvarumo vertybes. Susiduriant su neatidėliotinais pasauliniais iššūkiais mums reikia tvirtesnio daugiašališkumo, į kurį būtų iš tiesų įtraukta pilietinė visuomenė.“

Bendroje deklaracijoje pabrėžiama:

- spartesn? pažanga siekiant darnaus vystymosi tiksl? (DVT), kartu raginant parengti išsami? DVT ?gyvendinimo strategij?;
- s?žiningas per?jimas prie neutralaus poveikio klimatui, pabr?žiant, kad svarbu užtikrinti deram? darb? ir panaikinti skurd?, kartu pereinant prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos;
- pasaulin?s finans? sistemos reforma siekiant geriau remti darn? vystym?si, ypa? pažeidžiamose šalyse;
- ? ly?i? lygyb? orientuota politika – raginama ? klimato politikos veiksmus ir vystymosi programas ?traukti ly?i? aspekt? apiman?i? politik?;
- pilietin? visuomen? turi atlikti pagrindin? vaidmen? reformuojant pasaulin? valdym?, ?skaitant sprendimus priiman?i? Jungtini? Taut? organ? reform?;
- jaunimo ?traukimas ir skaitmenini? inovacij?, kaip pagrindini? b?simo pasaulinio valdymo varom?j? j?g?, skatinimas.

EESRK ir ECOSOCC partnerystė buvo oficialiai įtvirtinta 2024 m. liepos 17 d. Akroje (Gana) pasirašius susitarimo memorandumą. Šiuo susitarimo memorandumu stiprinamas bendradarbiavimas tokiais pagrindiniais klausimais kaip darnus vystymasis, klimato politika ir pilietinės visuomenės dalyvavimas. Jame nustatyti tam tikri veiksmai, įskaitant reguliarius susitikimus, bendrą indėlį į ES ir Afrikos Sąjungos (AS) aukščiausiojo lygio susitikimus ir nuolatinio pilietinės visuomenės dalyvavimo mechanizmo sukūrimą.

Šiuo bendradarbiavimu išreiškiamas abiejų institucijų įsipareigojimas siekti JT darnaus vystymosi tikslų (DVT) ir skatinti įtraukų valdymą. Daugiausia dėmesio skiriant pilietinės visuomenės vaidmens ES ir Afrikos partnerystėje stiprinimui, susitarimo memorandume pabrėžiama, kad reikia bendrai spręsti pasaulinius uždavinius, įskaitant klimato kaitą ir demokratijos atsparumą.

EESRK ir ECOSOCC siekia įgalinti pilietinę visuomenę visoje Afrikoje. (at)

Po rinkim? priimtoje Komiteto rezoliucijoje ES institucijos raginamos naujos kadencijos metu daugiausia d?mesio skirti saugumui

EESRK savo spalio mėn. plenarinėje sesijoje priėmė rezoliuciją *„ES demokratinės pažangos planavimas. Rezoliucija kitai teisėkūros institucijų kadencijai“*, kurią parengė Komiteto nariai Christa Schweng, Cinzia Del Rio ir Ioannis Vardakastanis.

Atsižvelgdamas į dabartinę daugialypę krizę, EESRK ragina naująjį Europos Parlamentą ir Europos Komisiją pasinaudoti atstovavimo EESRK įvairove siekiant sustiprinti Europos Sąjungą.

Naujosios kadencijos metu turėtų būti siekiama sustiprinti tarptautinę ES poziciją, spręsti jos institucinės struktūros problemas, užtikrinti tvirtą bendrų Europos vertybių pagrindą, kad ekonomikos lauktų tvari ateitis, kurios pagrindas būtų pažangus ir įtraukus socialinis modelis, kuris yra gyvybiškai svarbus pažangai, vienybei ir konkurencingumui.

Rezoliucijoje EESRK prašo ES institucijų sukurti šešialypę saugumo koncepciją, pagal kurią Sąjunga:

- saugo savo gyventojus nuo išor?s gr?smi?;
- saugo gyventojus nuo vidaus gr?smi?, vis? pirma susijusi? su sveikata, demografiniais poky?iais ir skurdu, ir kuri užtikrina prieinam? visuotin? socialin? apsaug? ir gerov? visoje Europoje;
- užtikrina konkurencing? socialin? rinkos ekonomik?, grindžiam? ekosistemomis, užtikrinan?iomis našum?, inovacijas, kokybiškas darbo vietas ir visišk? užimtum?;
- kuria atspari? ekonomik? visiems;
- užtikrina dialog? ir socialini? partneri?, organizuotos pilietin?s visuomen?s ir visuomen?s dalyvavim?, kad gal?t? susidoroti su išš?kiais ir plataus masto poky?iais, su kuriais susiduriama šiandien ir kurie laukia artimiausioje ateityje;
- saugo nuo dabartin?s ir b?simos klimato kaitos, taršos ir biologin?s ?vairov?s nykimo gr?sm?s.

Ši rezoliucija yra pirmosios Pilietinės visuomenės savaitės, kurią EESRK surengė 2024 m. kovo mėn., kad sužinotų įvairaus amžiaus europiečių, socialinių partnerių ir pilietinės visuomenės organizacijų nuomonę, rezultatas. (mp)

Biologin? ?vairov?: EESRK ragina laikytis integruoto poži?rio siekiant ?veikti trigub? planetos kriz?

Artėjant 16-ajam Jungtinių Tautų biologinės įvairovės konvencijos šalių konferencijos susitikimui (COP 16), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) ragina laikytis integruoto visuotinio požiūrio siekiant įveikti tebesitęsiančią biologinės įvairovės krizę.

Didėjant įtampai pasaulyje, EESRK ragina vyriausybes sutelkti dėmesį į biologinę įvairovę, nes tai smarkiai padės šalinti trigubą planetos krizę (klimato kaitos, biologinės įvairovės nykimo ir dykumėjimo). Kaip EESRK pabrėžė rugsėjo mėn. priimtoje nuomonėje, COP 16 bus lemiamas momentas paspartinti dedamas pasaulines pastangas, skirtas apsaugoti mūsų planetos ekosistemas.

„Be biologinės įvairovės žlugs ekosistemos ir ekonomika, nes daugiau kaip pusė pasaulio BVP ir 40 proc. darbo vietų tiesiogiai priklauso nuo gamtos“, – teigė nuomonės pranešėjas Arnaud Schwartz.

EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad biologinė įvairovė, kuri yra ekosistemų, žmonių gerovės ir ekonomikos pagrindas, turi būti integruojama į pačius įvairiausius politikos sektorius, kaip antai klimato, žemės ūkio ir prekybos, o ne svarstoma atskirai. Pavyzdžiui, prekybos susitarimais turėtų būti skatinamas tvarumas užtikrinant, kad prekių gamyba ir technologijos neprisidėtų prie miškų ir buveinių naikinimo.

Be to, reikia skubiai užtikrinti finansinę paramą biologinės įvairovės išsaugojimui. Vien viešojo finansavimo nepakanka, todėl būtina derinti viešuosius, privačiuosius ir inovatyvius finansinius mechanizmus.

EESRK ragina ES remti globaliųjų Pietų šalis, joms stengiantis išsaugoti biologinę įvairovę, ir ragina laipsniškai panaikinti biologinei įvairovei žalingas subsidijas, visų pirma tas, kuriomis propaguojamas iškastinio kuro naudojimas. Perorientavus šias subsidijas į ekosistemų atkūrimą būtų galima spręsti tiek klimato kaitos, tiek biologinės įvairovės nykimo problemas, taikant gamtos procesais pagrįstus sprendimus, pavyzdžiui, miškų atsodinimą, tvarų žemės ūkį ir šlapynių atkūrimą.

Be to, EESRK pabrėžė, kokia svarbi yra koncepcija „Viena sveikata“, siejanti žmonių, gyvūnų ir aplinkos sveikatą. Sveikos ekosistemos atlieka itin svarbias funkcijas, pavyzdžiui, apdulkinimo, anglies dioksido sekvestracijos ir vandens filtravimo – visa tai prisideda prie žmonių gerovės. Biologinės įvairovės mažėjimas kenkia ekosistemų atsparumui ir didina zoonozinių ligų, pavyzdžiui, COVID-19, riziką.

EESRK taip pat paragino į sprendimų priėmimo procesą aktyviau įtraukti jaunimą. Jis pasiūlė sukurti Europos Komisijos vykdomojo pirmininko pavaduotojo, atsakingo už ateities kartas, pareigas, užtikrinant, kad pirmenybė būtų teikiama ilgalaikiam tvarumui ir gerovei, o ne trumpalaikei naudai. (ks)

2024 m. ES ekologini? iniciatyv? apdovanojimai: Italija, Ispanija ir Švedija pirmauja pagal EESRK pripažintas geriausias ekologiškas MV?, mažmenininkus ir restoranus

2024 m. rugsėjo 23 d. Europos Komisija paskelbė nugalėtojus trečią kartą organizuojamuose ES ekologinių iniciatyvų apdovanojimuose. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) išrinko ir apdovanojo nugalėtojus trijose pagrindinėse kategorijose: geriausia ekologiško maisto perdirbimo MVĮ, geriausias ekologiškų maisto produktų mažmenininkas ir geriausias ekologiškas restoranas.

Nugalėtojai:

- **Geriausia ekologiško maisto perdirbimo MVĮ**: *Gino Girolomoni Cooperativa Agricola* (Italija) – kooperatyvas, gaminantis ekologiškus makaronus Mark?s regione, naudojantis atsinaujinan?i?j? energij? ir remiantis daugiau kaip 300 vietos ?kinink?.
- **Geriausias ekologiškų maisto produktų mažmenininkas**: *SAiFRESC* (Ispanija) – ?kinink? iniciatyva, 30 hektar? ekologin?s žem?s plote auginanti 70 r?ši? ekologišk? vaisi? ir daržovi?, skatinanti žiedin? ekonomik? ir rengianti mokomuosius seminarus.
- **Geriausias ekologiškas restoranas / maisto paslaugų teikėjas**: *Kalf & Hansen* (Švedija), restoran? tinklas, kurio specializacija – 100 proc. ekologiški sezoniniai Šiaur?s šali? patiekalai, gars?jantis tvariais ištekliais ir tvirtais ryšiais su vietos gamintojais.

EESRK Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyriaus (NAT) pirmininkas **Peter Schmidt** pasveikino nugalėtojus ir pažymėjo, kad apdovanojimais pripažįstamos inovacijos ir kompetencija ES ekologinio sektoriaus srityje. Jis pabrėžė, kad ekologiškų produktų prieinamumo ir įperkamumo didinimas yra labai svarbus sektoriaus augimui ir siekiant padėti ES iki 2030 m. pasiekti 25 proc. ekologinio ūkininkavimo tikslą. „Tačiau socialinių problemų sprendimas vykdant žemės ūkio politiką nėra tinkamas metodas. Socialinė politika turi įgalinti Europos piliečius įsigyti ekologiškų produktų“, – pridūrė jis.

ES ekologinių iniciatyvų apdovanojimai yra 2021 m. pradėtos platesnės ES ekologiškų produktų dienos iniciatyvos, kuria siekiama pabrėžti ekologinio ūkininkavimo naudą, dalis. Pagal ES bendrą žemės ūkio politiką remiamas ekologinis ūkininkavimas gerokai išaugo – nuo 5,9 proc. ES žemės ūkio paskirties žemės 2012 m. iki 10,5 proc. 2022 m., o mažmeninė prekyba 2022 m. pasiekė 45 mlrd. EUR. Nepaisant ekonominių iššūkių, ES išlieka antra pagal dydį ekologiškų produktų rinka pasaulyje po JAV. (ks)

EESRK COP29 konferencijoje

Šiais metais Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) vėl dalyvaus Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos šalių konferencijoje(COP 29), kuri šiais 2024 m. vyks Azerbaidžano sostinėje Baku.

EESRK atstovaus COP *ad hoc* grupės pirmininkas **Peter Schmidt** ir EESRK jaunimo atstovė COP **Diandra Ní Bhuachalla**. Konferencijoje EESRK pakartos neseniai priimtoje savo nuomonėje dėl kovos su klimato kaita finansavimo išdėstytas nuostatas ir pakartos savo raginimus vykdyti įtraukią ir teisingą pertvarką užtikrinant, kad klimato politikos veiksmai nedidintų socialinės nelygybės. EESRK taip pat pasisakys už tvarias žemės ūkio maisto produktų sistemas, atsinaujinančiąją energiją, energijos vartojimo efektyvumą, žaliąsias technologijas ir biologinės įvairovės bei klimato tikslų suderinimą. Dalyvaudamas COP 29 EESRK siekia užtikrinti, kad būtų išgirstas Europos pilietinės visuomenės balsas ir kad konferencijos rezultatai reikštų subalansuotus, socialiai teisingus klimato krizės sprendimus. (ks)

EESRK Europos pilie?i? iniciatyv? perkelia už Briuselio rib?

Spalio 4 d. EESRK Europos piliečių iniciatyvos *ad hoc* grupė Zagrebe surengė diskusiją „Europos piliečių iniciatyva. Dabartinė padėtis Kroatijoje“. Diskusijos tikslas – *ad hoc* grupės nariams bendradarbiauti su vietos suinteresuotaisiais subjektais, aptarti jų patirtį, nuomones ir idėjas. Daugiausia dėmesio buvo skirta Europos piliečių iniciatyvos (EPI) populiarinimui ir informavimui apie ją Kroatijoje, taip pat iki šiol įgytai patirčiai ir nustatytai geriausiai praktikai. EPI yra priemonė, leidžianti Europos Sąjungos piliečiams tiesiogiai daryti įtaką ES politikai siūlant naujus teisės aktus.

Zagrebo diskusija „Europos piliečių iniciatyva. Dabartinė padėtis Kroatijoje“ buvo pirmasis toks renginys, kurį *ad hoc* grupė surengė ne Briuselyje. Diskusija vyko Kroatijos prekybos ir amatų rūmuose (Hrvatska Obrtnička Komora), kuriuose EESRK *ad hoc* grupės nariai pasveikino Kroatijos Darbo ministerijos valstybės sekretorę **Margaretą Mađerić**, Teisingumo ministerijos atstovą **Dino Zorić**, **Europos Komisijos** ir **EPI forumo** atstovus bei daugelį kitų dalyvių iš **„Europe Direct“ centrų**, **universitetų**, **vietos valdžios institucijų** ir **nacionalinių ekonomikos ir socialinių reikalų tarybų**, taip pat Kroatijos **EPI ambasadorius, EPI organizatorius**, **universitetų studentus** ir kitus EPI suintersuotuosius subjektus.

Po pietų vyko eilinis EPI *ad hoc* grupės posėdis ir pasivaikščiojimas Zagrebo centre, kurio metu *ad hoc* grupės nariai tiesiogiai bendravo su kroatais ir dalijo populiarųjį EESRK Europos demokratijos pasą.

Savo 2023–2025 m. darbo programa *ad hoc* grupė siekia dar labiau didinti aktyvų EESRK dalyvavimą Europos piliečių iniciatyvos procese. Ji planuoja surengti daugiau posėdžių ne Briuselyje, nes jie suteikia puikią galimybę diskutuoti su vietos EPI suinteresuotaisiais subjektais ir didinti informuotumą apie EPI nacionaliniu ir vietos lygmenimis.

Šiuo metu EESRK narės Violetos Jelić pirmininkaujama EPI *ad hoc* grupė buvo įsteigta 2013 m., siekiant pateikti politines gaires dėl EPI ir stebėti pokyčius šioje srityje.

Lisabonos sutartyje nustatyta ir 2012 m. pradėta įgyvendinti Europos piliečių iniciatyva – pirmoji dalyvaujamosios demokratijos tarpvalstybinio lygmens priemonė. Ji suteikia galimybę bent milijonui ES piliečių iš ne mažiau kaip septynių valstybių narių paraginti Europos Komisiją siūlyti teisės aktus, taigi tai yra artimiausias piliečių teisėkūros iniciatyvos atitikmuo.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) nuo pat pradžių atliko labai aktyvų vaidmenį plėtojant ir propaguojant Europos piliečių iniciatyvą. (ep)

EESRK ir RK kibernetinio saugumo dienos Briuselyje

Spalio 2–4 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) ir Regionų komitetas (RK) Briuselyje surengė Europos kibernetinio saugumo mėnesį. Renginyje dalyvavo aukšto lygio pranešėjai iš ES institucijų, regionų vyriausybių ir pilietinės visuomenės ir aptarė šiandienos sparčiai kintančios kibernetinės aplinkos problemas.

12-ą kartą organizuotame renginyje daugiausia dėmesio buvo skiriama socialinei inžinerijai, keliančiai vis didesnę grėsmę žmonėms, kai siekiama neteisėtai gauti prieigą prie informacijos ir paslaugų ir taip pažeisti saugumą.

Pagrindinės šių metų renginio išvados:

1. naujuoju Kibernetinio saugumo reglamentu nustatomas bendras pagrindas ES institucijoms ir valstyb?ms nar?ms;
2. norint nustatyti pažeidžiamum? ir pagal svarb? sud?lioti rizikos mažinimo strategijas, labai svarbu reguliariai vykdyti rizikos vertinimus;
3. naujoms gr?sm?ms, pavyzdžiui, dirbtiniu intelektu valdomiems išpuoliams ir kvantinei kompiuterijai, reikalingos novatoriškos atsakomosios priemon?s;
4. region? valdžios institucijos atlieka labai svarb? vaidmen?: jos padeda vietos subjektams dalydamosi žiniomis, teikdamos techninį pagalb? ir ?gyvendindamos specialiai pritaikytas mokymo programas;
5. vis daug?ja dirbtiniu intelektu valdom? socialin?s inžinerijos išpuoli?, o kovojant su jais reikia laikytis daugialypio ir bendradarbiavimu grindžiamo poži?rio.

Daugiau informacijos apie renginį rasite čia. (lp)

EESRK info – filmo „Mokytoj? kambarys“ perži?ra

Rugsėjo 17 d., antradienį, EESRK surengė **LUX Europos publikos kino apdovanojimą** laimėjusio filmo „Mokytojų kambarys“ peržiūrą.

Filme, kurį sukūrė **Vokietijos režisierius Iker Çatak**, analizuojami mokytojo darbo sunkumai, kartu paliečiamos platesnės švietimo sistemos problemos. Po peržiūros žiūrovai dalyvavo diskusijoje, kurią vedė už komunikaciją atsakingas **EESRK pirmininko pavaduotojas Laurenţiu Plosceanu**. Diskusijoje dalyvavę **Komiteto nariai Jan Wilker ir Tatjana Babrauskienė** apžvelgė filmo temas ir jų svarbą sprendžiant aktualius socialinius klausimus.

Šio filmo peržiūra yra dalis renginių, kuriuos **EESRK organizuoja bendradarbiaudamas su Europos Parlamento įsteigtu LUX publikos kino apdovanojimu** ir kuriais pabrėžiamas EESRK įsipareigojimas ir vaidmuo skatinti ir puoselėti dialogą aktualiais socialiniais klausimais.

GRUPI? NAUJIENOS

Mario Draghi ataskaitoje nubr?žtas tolesnis kelias. Ar turime dr?sos ir politin?s valios atkurti ES konkurencingum??

EESRK Darbdavių grupės pirmininkas Stefano Mallia

Mario Draghi ataskaitoje dar kartą atkreiptas dėmesys į tai, kad reikia skubiai spręsti Europos ekonomines problemas. Enrico Letta ir Mario Draghi ataskaitose garsiai skamba pavojaus varpai: Europa išgyvena lemiamą momentą, todėl turime nenuleisti rankų.

Rizika yra kaip niekada didelė: pastaruosius du dešimtmečius ES metinis ekonomikos augimas buvo nuolat mažesnis nei JAV, o Kinija vis sparčiau mažino atotrūkį nuo stipriausios ekonomikos šalių. Nuo 2002 m. iki 2023 m. ES ir JAV BVP lygio skirtumas (2015 m. kainomis) padidėjo nuo šiek tiek daugiau nei 15 proc. iki nerimą keliančių 30 proc. Dar labiau šokiruojanti realybė išryškėja lyginant perkamosios galios paritetą (PGP) – atotrūkis šioje srityje padidėjo nuo 12 proc. iki iškalbingų 34 proc.

Vienas didžiausių iššūkių – Europos reglamentavimo aplinka. Skaičiai įspūdingi: nuo 2019 m. iki 2024 m. ES priėmė apie 13 000 teisės aktų, palyginti su 3 500 JAV.

Dėl šio pernelyg didelio reglamentavimo įmonės patiria didelių reikalavimų laikymosi išlaidų ir tai atima išteklius, kurie galėtų būti nukreipti į inovacijas ir veiklos rezultatų gerinimą. Nerimą kelia ir įmonių veiklos perkėlimo į trečiąsias šalis tendencija: 2008–2021 m. iš ES išvyko 30 proc. didelės vertės Europos startuolių (vienaragių).

Kaip pabrėžia M. Draghi, vien investicijomis nepavyks Europoje paskatinti reikšmingos pažangos, būtinos ryžtingos reformos. Pirmiausia turime stengtis užbaigti kurti bendrąją rinką, šalinti kliūtis joje ir teikti pirmenybę nuosekliam požiūriui, kuriuo būtų siekiama mažinti reglamentavimo naštą ir jį racionalizuoti. Tai labai svarbūs veiksmai, kurių galima imtis nedelsiant, be didelių politinių kovų, ir kurie duotų apčiuopiamos naudos įmonėms, visų pirma mūsų ekonomikos pagrindui – MVĮ.

Be to, turime pripažinti, kad mūsų gamybos sektoriai ir ekonomika yra tarpusavyje susiję. Pagerėjimas vienoje srityje gali turėti teigiamą poveikį kitose srityse. Pavyzdžiui, dirbtinio intelekto ir duomenimis grindžiamų technologijų integravimas gali padėti pažangiau valdyti energiją visuose pramonės sektoriuose, taigi ir gerokai sumažinti sąnaudas ir išmetamųjų teršalų kiekį tiek kalbant apie pažangiąja gamybą, tiek apie tikslųjį ūkininkavimą. Tai vienas iš siektinos sinergijos pavyzdžių.

Tolesnis kelias yra aiškus. Europa turi pajėgumų, talentų ir inovacijų potencialo galinčių padėti atgauti savo konkurencinį pranašumą. Tačiau tam reikės tvirtos politinės valios, bendradarbiavimo ir susitelkimo į ilgalaikius strateginius tikslus. Dabar nuo mūsų – Europos Sąjungos institucijų ir valstybių narių – priklauso, ar pavyks šias galimybes paversti veiksmais, kurie užtikrintų realius pokyčius.

?g?dži? tr?kumas? Naujojoje Europos Komisijoje n?ra už darbo vietas ir socialines teises atsakingo Komisijos nario

Parengė EESRK Darbuotojų grupė

Dabar, kai jau pristatyta nauja Komisijos narių kolegija, nieko negalime pakeisti, tačiau pažymime, kad buvo atsisakyta už socialines teises ir darbo vietas atsakingo Komisijos nario pareigybės. Ji pakeista Komisijos nario, atsakingo už žmones, įgūdžius ir parengtį, pareigybe. Kyla daug klausimų dėl žodžio „žmonės“. Argi beveik visi kiti postai neturėtų būti taip pat susiję su žmonėmis? Galėtume pateikti pastabų ir dėl žargoniško žodžio „parengtis“, kuris įeina ir į kito posto pavadinimą.

Tačiau čia kalbėsime apie tai, ko trūksta ir kas palikta nuošalyje. Socialinė politika ir užimtumas tapo antraeiliais suteikiant pirmumą konkurencingumui. Iškalbūs ir kai kurių kitų pareigybių pavadinimai: mįslingai ir kartais spalvingai atrodo, pavyzdžiui, už įgyvendinimą ir supaprastinimą atsakingo Komisijos nario pareigybė, dargi už klestėjimą ar hidrologinį atsparumą atsakingo Komisijos nario postas.

Užimtumo ir socialinės politikos postas egzistuoja nuo aštuntojo dešimtmečio, tačiau 2019 m. jis buvo pervadintas taip: „Darbo vietos ir socialinės teisės“. Ši pareigybė buvo susijusi su svarbiomis politikos

sritimis, įskaitant Europos socialinių teisių ramstį ir jo plataus užmojo iniciatyvas. Kokybiškos darbo vietos, lygybė, socialinis dialogas ir darbo bei gyvenimo sąlygos tebėra esminiai mūsų demokratijos išlikimui klausimai.

Tačiau vietoj užimtumo dabar turime įgūdžius. Atrodo, kad kai kuriuose sluoksniuose plačiai pritariama minčiai, kad daugelis dabartinių problemų kyla dėl įgūdžių trūkumo. Įmonėms sunku rasti jiems reikalingos kvalifikuotos darbo jėgos. Tačiau tai nestebina. Norint patekti į darbo rinką, reikia turėti kelerių metų darbo patirtį, neretai reikalaujama aukštojo mokslo diplomo, mokėti keletą kalbų ir pridėti ilgą sąrašą sertifikatų, patvirtinančių įgūdžius, kurių vos per keletą mėnesių galima įgyti darbo vietoje. Be to, labai dažnai darbo užmokestis vos padengia pragyvenimo išlaidas. Ir čia turime omenyje kvalifikuotas darbo vietas, kurios laikomos geresnėmis.

Didelį nerimą kelia – kaip dažnai sako Europos Komisija – šio neapgalvoto žargono vartojimas ir naratyvas, kuriame akivaizdžiai dominuoja konkurencingumas. Susidaro įspūdis, kad gerovės, kokybiškų darbo vietų ir deramo darbo užmokesčio užtikrinimas jau yra įvykdyta misija ir belieka panaikinti įgūdžių trūkumą. Tačiau atrodo, kad šis trūkumas ypač jaučiamas naujojoje Komisijos narių kolegijoje, kuri negali suvokti dabartinės padėties, ją įvertinti ir pasiūlyti realistiškų sprendimų. Belieka tikėtis, kad po šio naujo postų padalijimo iš giliau atsiras tvirtų pasiūlymų, kaip stiprinti socialines ir darbo teises, demokratiją ir kovą su klimato kaita.

Suartinti kartas skatinant kart? dialog?, teisingum? ir solidarum? Europos S?jungoje

Parengė Krzysztof Balon, EESRK nuomonės „Europos kartų solidarumo skatinimas. Horizontalaus ES požiūrio rengimas“ pranešėjas

Europos Sąjungos sutartyje išdėstyta, kad „Sąjunga [...] skatina [...] kartų solidarumą“.

Tačiau diskriminacija dėl amžiaus, neigiamas požiūris į tam tikro amžiaus grupes ir demografinės tendencijos, taip pat įvairios krizės, skatina Europos visuomenės susiskaidymą ir kliūtis tikrai įtraukčiai ir dalyvavimui. Su šiomis problemomis susiduria ne tik vyresnės kartos – tai taip pat turės neigiamo poveikio dabartiniam jaunimui.

Vis dėlto kartų dialogas ir teigiama įtaka ekonominei plėtrai padėtų tvariai patenkinti skirtingų kartų poreikius ir kartu sustiprinti demokratiją ir socialinę sanglaudą. Kartų dialogas galėtų vykti panašiai kaip pilietinis dialogas.

Todėl mums čia ir dabar būtinas naujas politinis požiūris į kartų solidarumą.

Tokiomis aplinkybėmis EESRK ragina Europos Komisiją paskelbti žaliąją knygą dėl kartų solidarumo. Joje reikėtų atsižvelgti į EESRK nuomonėje *Europos kartų solidarumo skatinimas* pateiktus pasiūlymus, įskaitant su darbo pasauliu, pensijų sistemomis ir sveikatos bei priežiūros paslaugomis susijusias rekomendacijas. Valstybės narės savo ruožtu raginamos keistis geriausia patirtimi šiose srityse. Prisidedant prie šių pastangų, kartų solidarumą reikėtų įtvirtinti kaip vieną iš 2027–2034 m. Europos socialinio fondo reglamentų tikslų.

Pilietinės visuomenės organizacijos ir socialiniai partneriai atlieka labai svarbų vaidmenį planuojant ir įgyvendinant konkrečias politikos priemones. EESRK turėtų sukurti Kartų solidarumo forumą, skirtą keitimuisi informacija ir patirtimi ir naujų idėjų plėtojimui, glaudžiai bendradarbiaujant su pilietinės visuomenės

organizacijomis ir kitais suinteresuotaisiais subjektais. Dalyvaujant Europos Komisijai, forumas taip pat galėtų stebėti, kaip visoje ES taikomas ir plėtojamas solidarumu grindžiamas požiūris.

SOON IN THE EESC/CULTURAL EVENTS

EESRK seminaras „Priartinti ES“: žurnalistika yra viešoji g?ryb?, kuri? ES turi ginti

Spalio 17–18 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) surengė svarbiausią savo kasmetinį komunikacijai skirtą renginį „Priartinti ES“, kuriame dalyvavo pilietinės visuomenės organizacijų komunikacijos atstovai. Šiųmetiniame seminare, pavadintame „Demokratijos tvirtovė. Kaip padėti žurnalistikai išgyventi ir klestėti?, daugiausia dėmesio skirta dabartinei žiniasklaidos padėčiai ir jos vietai visuomenėje. Seminare atkreiptas dėmesys į žurnalistus, susiduriančius su didėjančiu vyriausybių ir privačių interesų spaudimu, kuris varžo žiniasklaidos laisvę. Be jau žinomų kliūčių, šiuo metu jie susiduria su generatyvinio dirbtinio intelekto (DI) plitimu, kuris, nepaisant jo teikiamos naudos, kelia grėsmę ekonominiams žurnalistikos pagrindams.

„Kas yra tiesa? Šis amžinas klausimas vėl iškeltas atsiradus dirbtiniam intelektui ir kartu melagingoms naujienoms, sąmokslo teorijoms ir autoritarinėms vyriausybėms, kurios sistemingai kenkia informacija pagrįstoms diskusijoms, tikslumui ir pagarbioms diskusijoms. Atėjo laikas kartu kelti klausimus ir ieškoti atsakymų, kurie mus vienija ES“, – sakė EESRK pirmininkas **Oliver Röpke**.

„Prieš 20 metų tik nedaugelis galėjo numatyti, kad 2024 m. dauguma mūsų ryte gerdami kavą ne skaitysime rytinį laikraštį, o naršysime telefone naujienų svetaines skaitydami naujienas ir vis dažniau pasikliausime socialine žiniasklaida ir dirbtiniu intelektu“, – sakė už komunikaciją atsakingas EESRK pirmininko pavaduotojas **Aurel Laurenţiu Plosceanu.** Žurnalistai tebekovoja su savo senais priešais: cenzūra, neskaidria žiniasklaidos nuosavybe, nepakankamu finansavimu, prieš žiniasklaidą nukreiptais įstatymais ir kt.“

Europos žurnalistų federacijos generalinis sekretorius **Ricardo Gutiérrez**pabrėžė, kad žurnalistų darbas turėtų būti laikomas „viešąja paslauga“ arba „viešąja gėrybe“, kuriai gresia ekonominiai iššūkiai, strateginiai ieškiniai dėl visuomenės dalyvavimo (SLAPP) ir tiesioginis smurtas (nuo 2015 m. ES žuvo 14 žurnalistų).

„Žurnalisto profesija tampa pavojingesnė nei bet kada anksčiau“, – teigė Europos demokratijos fondo vykdomasis direktorius **Jerzy Pomianowski**, paminėdamas žurnalistų persekiojimą Baltarusijoje. Baltarusijos filmų kūrėjas, aktyvistas ir žurnalistas **Andrey Gnyot**, kuriam taikomas namų areštas Belgrade ir kuriam gresia ekstradicija, savo vaizdo pranešime teigė, kad didžiausia grėsmė žurnalistikai yra „brutali jėga, siekianti užgniaužti tiesą ir sunaikinti padorumą“. **Hanna Liubakova**, kuriai paskirta *in absentia* 10 metų laisvės atėmimo bausmė, pažymėjo, kad Baltarusijoje įkalinti 33 žurnalistai ir kad bausmė kalėti gresia

net už prisijungimą prie socialinės žiniasklaidos kanalo.

Dr. Alexandra Borchardt, vyresnioji žurnalistė, nepriklausoma konsultantė, žiniasklaidos tyrėja ir viena iš pagrindinių Europos transliuotojų sąjungos (EBU) ataskaitos dėl patikimos žurnalistikos generatyvinio dirbtinio intelekto amžiuje (angl. *Trusted Journalism in the Age of Generative AI*) rengėjų išreiškė, anot jos, „provokuojančią“ mintį, kad „žurnalistika ir generatyvinis dirbtinis intelektas vienas kitam prieštarauja, nes žurnalistika yra susijusi su faktais, o generatyvinis DI apskaičiuoja tikimybes, todėl jis nėra pagrįstas faktais. Todėl reikia patikrinti faktus“, – teigė savo pagrindiniame pranešime **„Patikima informacija generatyvinio dirbtinio intelekto amžiuje“**.

Alexandra Borchardt įspėjo žiniasklaidą apie „skaitmeninę atskirtį“, kai dalis visuomenės pritaria dirbtinio intelekto amžiui, o kiti jam priešinasi. Jei žiniasklaida neprisitaikys, ji gali pralaimėti kovą siekiant naudoti dirbtinį intelektą auditorijai modernizuoti ir ją pasiekti. Vienas iš iššūkių, su kuriais žiniasklaida susiduria dėl generatyvinio DI, yra žurnalistų matomumo praradimas dirbtiniu intelektu paremtame verslo modelyje ir nepakankama turinio kontrolė.

Informacijos perteklius, kurį dirbtinis intelektas gali kurti masiškai, gali lemti auditorijos perkrovą. „Ar jaunimas norės tapti žurnalistais, jei tai reikštų konkuravimą su dirbtiniu intelektu?“ – klausė Alexandra Borchardt. (II)

Žurnalist? nužudymas nenutildys tiesos

Vienas iš 2024 m. „Priartinti ES“ diskusijos apie tiriamąją žurnalistiką pranešėjų buvo Jáno Kuciako tyrimų centro direktorius Lukášas Diko. Su juo kalbėjomės apie šiandieninį tiriamosios žurnalistikos darbą Slovakijoje, kur po Jáno Kuciako nužudymo pradinę paramą laisvai spaudai ir kovai su korupcija pakeitė nepasitikėjimas nepriklausoma žiniasklaida ir priešiška atmosfera žurnalistų atžvilgiu.

1. **Jūsų kolegos Jáno Kuciako nužudymas – pirmas žurnalisto nužudymas Slovakijoje nuo jos nepriklausomybės paskelbimo – sukėlė šoką ne tik jūsų šalyje, bet ir ES. Ką naujo žinome teisinėje byloje apie nusikaltimo vykdytojus?**

Praėjo šešeri su puse metų nuo Jáno Kuciako ir jo sužadėtinės Martinos Kušnírovos nužudymo dėl Jáno tiriamosios veiklos. Nepaisant to, teismo procesas tebevyksta ir gali trukti dar ilgiai. Šiandien žudikas, jo vairuotojas ir tarpininkas nuteisti ilgomis laisvės atėmimo bausmėmis. Tačiau įtariamo žudiko, verslininko Mariano Kočnerio ir jo artimos bendrininkės Alenos Zsuzsovos, kurie, remiantis tyrimo metu nustatytais faktais, užsakė žmogžudystę, byloje Aukščiausiasis Teismas dar nepriėmė apeliacinio sprendimo. Alena Zsuzsová buvo nuteista pirmosios instancijos teisme, o Marianas Kočneris buvo išteisintas. Priklausomai nuo būsimo sprendimo, galimas ir pakartotinis bylos nagrinėjimas. Tiek M. Kočneris, tiek A. Zsuzsova jau buvo atlikę ilgas laisvės atėmimo bausmes už kitus nusikaltimus. Jáno Kuciako tyrimų centre labai atidžiai stebime teismo procesą, nes vienas iš pagrindinių mūsų tikslų – išsaugoti Jáno palikimą tęsiant jo tiriamąją veiklą.

2. **Kaip manote, kas po pirminio šoko ir protestų prieš žmogžudystę, dėl kurių atsistatydino tuometinis ministras pirmininkas Robertas Ficas, pakeitė viešąją nuomonę ir leido Robertui Ficui susigrąžinti valdžią?**

Po Jáno ir Martinos nužudymo 2018 m. visa bendruomenė buvo sukrėsta. Slovakijoje vyko didžiausi masiniai protestai nuo 1989 m. Aksominės revoliucijos, po kurios žlugo komunizmas. Po protestų atsistatydino ministras pirmininkas Robertas Ficas ir vidaus reikalų ministras Robertas Kaliňákas. Žmonės palaikė žurnalistus, kiekvienas norėjo tapti tiriamosios žurnalistikos žurnalistu ir nerimavo dėl korupcijos. Pasinaudojusi šia banga, opozicija laimėjo 2020 m. rinkimus su antikorupcine darbotvarke. Tačiau netrukus prasidėjo COVID-19 pandemija ir visos su ja susijusios problemos, netinkamas valdymas ir politiniai neramumai. Būdamas patyrusiu politiku, Robertas Ficas pasinaudojo prieš skiepus nukreiptais protestais, kurie jam suteikė postūmį. Prasidėjus karui Ukrainoje, jis taip pat suintensyvino prorusiškus naratyvus, kurie padėjo jo partijai „Smer“ atgauti paramą. Slovakija yra ypač pažeidžiama propagandos ir apgaulės, ir šie veiksniai prisidėjo prie to, kad 2023 m. rinkimus laimėjo Robertas Ficas ir jo partija.

3. **Kiek pavojinga šiandien Slovakijoje būti tiriamosios žurnalistikos žurnalistu? Su kokiomis naujomis grėsmėmis susiduriate savo darbe?**

Per pastaruosius kelerius metus ES valstybėse narėse nužudyti keturi tiriamosios žurnalistikos žurnalistai. Daphne Caruana Galizia Maltoje 2017 m., Jánas Kuciakas Slovakijoje 2018 m., Giorgos Karaivaz Graikijoje 2021 m. ir Peter de Vries 2021 m. Nyderlanduose. Europoje būti tyrimų žurnalistu tapo pavojinga. Tačiau taip pat matome, kad vieno žurnalisto nužudymas nenutildys tiesos ir ji paaiškės. Tai galėjome matyti visose šiose šalyse.

Nepaisant šių siaubingų žmogžudysčių, Slovakijoje vis dar daugėja žodinių ar internetinių išpuolių prieš žurnalistus, kuriuos dažnai kursto politikai, įskaitant ministrą pirmininką, ir kurie neretai skatina žurnalistų persekiojimą ir šmeižto kampanijas. Tokia žurnalistams ir nepriklausomai žiniasklaidai priešiška atmosfera skatina kitus prieš juos nukreiptus veiksmus. Pastaruoju metu padaugėjo strateginių ieškinių dėl visuomenės dalyvavimo, pavyzdžiui, ministras pirmininkas R. Ficas pareiškė ieškinį bendrovės „Atuality.sk“ vyriausiajam redaktoriui dėl jo nuotraukos panaudojimo knygos viršelyje. O naujausia byla buvo susijusi su piktnaudžiavimu teisėsaugos priemonėmis siekiant įbauginti žurnalistus – tai įvyko mūsų kolegai dirbančiam Jáno Kuciako tyrimų centre. Visi šie išpuoliai pakerta visuomenės pasitikėjimą nepriklausoma žiniasklaida ir apskritai sukuria priešišką atmosferą žurnalistų atžvilgiu. Todėl tiriamosios žurnalistikos atstovų skaičius šalyje mažėja ir tik nedaug jaunų žmonių nori tapti tiriamosios žurnalistikos žurnalistais. Džiaugiamės tuo, kad Jáno Kuciako tyrimų centre pradėjome projektą „Safe.journalism.sk“, kurį įgyvendinant žurnalistams rengiami asmeninio ir skaitmeninio saugumo mokymai, taip pat teikiama teisinė ir psichosocialinė pagalba žurnalistams, kurie susiduria su grasinimais ir išpuoliais.

Lukášas Diko yra Jáno Kuciako tyrimų centro vyriausiasis redaktorius ir pirmininkas. Lukášas yra tiriamosios žurnalistikos ir žiniasklaidos lyderis, turintis daugiau kaip 20 metų patirtį. Jis dirbo Slovakijos visuomeninio transliuotojo RTVS naujienų, sporto ir viešųjų reikalų direktoriumi. Lukášas taip pat yra vienas iš 2011 m. priimto Slovakijos žurnalistų etikos kodekso autorių.

Žurnalist? meistriškumui skatinti skirta Daphne Caruana Galizia vardo premija

Renginys „Priartinti ES (2024 m.)“ buvo organizuojamas kartu su Daphne Caruana Galizia žurnalistikos premijos iniciatyva. Kasmet spalio mėn. Europos Parlamentas įteikia premiją už drąsią tiriamąją žurnalistiką. Sužinokite daugiau apie spalio 23 d. vyksiančią apdovanojimo ceremoniją!

Glaustai apie premiją

Daphne Caruana Galizia žurnalistikos premija pradėta skirti 2021 m., pagerbiant 2017 m. nužudytos Maltos žurnalistės ir tinklaraštininkės atminimą. Premija kasmet skiriama už išskirtinį žurnalistinį darbą, atspindintį pagrindinius Europos Sąjungos principus ir vertybes: laisvę, demokratiją, lygybę, teisinę valstybę ir žmogaus teises.

2024 m. laureatas bus paskelbtas apdovanojimo ceremonijoje, kuri vyks spalio 23 d. 18.00 val. Europos Parlamente (EP) Strasbūre. Ją galite stebėti tiesiogiai **čia**. Nepriklausoma vertinimo komisija, kurią sudaro Europos žurnalistai ir komunikacijos ekspertai, atrinko 13 finalininkų darbų.

EP pirmininkės pavaduotoja Pina Picierno (atsakinga už apdovanojimą) pasveikins dalyvius ir suteiks žodį EP pirmininkei Roberta Metsola, kuri paskelbs renginio pradžią. Po to vienas iš vertinimo komisijos narių pristatys premijos skyrimo principus, o praėjusių metų laureatų atstovas įteiks apdovanojimą šių metų laimėtojams.

Ankstesni apdovanojimai

Pirmoji premija buvo skirta projektui **„Pegasus“**, kurį koordinavo konsorciumas *„Forbidden Stories“*, o 2022 m. nugalėtojais tapo dokumentinio filmo **„Rusijos įtaka Centrinės Afrikos Respublikoje“** autoriai Clément Di Roma ir Carol Valade. 2023 m. laureate paskelbta Graikijos tiriamosios žurnalistikos organizacija *Solomon* už tyrimą dėl **sudužusio migrantų laivo prie Pilo krantų**, kurį ji atliko bendradarbiaudama su *Forensis*, Vokietijos visuomeniniu transliuotoju *StrgF/ARD* ir Didžiosios Britanijos laikraščiu *The Guardian*.

Seminaras spaudai

Prieš apdovanojimų ceremoniją Europos Parlamento Žiniasklaidos paslaugų skyrius surengs seminarą spaudai „Žiniasklaidos laisvės apsauga“ (2024 m. spalio 23 d. 15.00 val.). Tikimasi, kad apie 65 žurnalistai įsitrauks į įdomių idėjų ir įžvalgų kupinas diskusijas ir debatus, kuriuose dalyvaus Daphne Caruana Galizia sūnus Matthew Caruana Galizia, kuris taip pat yra žurnalistas.

Seminaro programoje numatyta išklausyti žurnalistų, kurie savo darbe susidūrė su grasinimais, liudijimus. Viena iš jų – Stefania Battistini, Italijos žurnalistė, neseniai įtraukta į Rusijos ieškomų asmenų sąrašą po jos paskelbto reportažo apie karą. Seminaras bus transliuojamas internetu **čia**.

Dveji Hanos Arendt iniciatyvos metai: krizi? regionuose ir tremtyje dirban?i? žurnalist? apsauga

Viena iš žurnalistikai skirtų programų, kuri buvo pristatyta 2024 m. EESRK seminare „Priartinti ES“, yra Hanos Arendt iniciatyva. Tai – pilietinės visuomenės organizacijų, remiančių ir ginančių žurnalistus, kurie savo darbe patiria didžiulę įtampą ir cenzūrą, priekabiavimą ir persekiojimą, tinklas. Pagal Vokietijos vyriausybės finansuojamą apsaugos programą visame pasaulyje – nuo Afganistano ir Sudano iki Rusijos ir Ukrainos – tiek savo gimtosiose šalyse, tiek tremtyje esantiems žurnalistams teikiama įvairiapusė ir vertinga pagalba.

Užčiaupus kritiškai mąstančius asmenis, įkalinus žurnalistus ir nutildžius visas žiniasklaidos priemones, visuomenė nebeturi galimybės gauti informacijos iš nepriklausomų šaltinių. Tačiau tokia informacija yra itin svarbi tam, kad žmonės galėtų laisvai formuoti savo nuomonę ir kad veiktų demokratija.

Praėjus dvejiems metams nuo to laiko, kai Vokietijos vyriausybė įsteigė Hanos Arendt iniciatyvą, susirūpinimas padėtimi nesumažėjo – jis netgi išaugo. Naujausio organizacijos „Žurnalistai be sienų“ parengto pasaulio spaudos laisvės indekso duomenimis, žiniasklaidos specialistų darbo sąlygos pablogėjo visame pasaulyje. Palyginti su situacija prieš dešimtmetį, šiuo metu žemutinei kategorijai (kai padėtis klasifikuojama kaip „labai rimta“) priskiriama daugiau šalių – iš viso 36 šalys. Žurnalistai iš kai kurių šios kategorijos šalių, įskaitant Rusiją, Afganistaną ir Sudaną, remiami pagal keletą projektų, kuriuos vykdo Hanos Arendt iniciatyvos organizacijos partnerės.

Hanos Arendt iniciatyvos – apsaugos programos, kurią finansuoja Vokietijos užsienio reikalų ministerija ir Vokietijos vyriausybės įgaliotasis atstovas kultūros ir žiniasklaidos klausimams – dėka įvairiapusė pagalba teikiama savo šalyje arba tremtyje esantiems žiniasklaidos darbuotojams. Kartais pagalba suteikiama ir tada, kai iš pirmo žvilgsnio atrodo, jog tai neįmanoma. Pavyzdžiui, pagal šią iniciatyvą įgyvendinamas projektas, skirtas padėti Afganistano žurnalistėms: joms rengiami saugos mokymai, skiriamos stipendijos ir gimtosios kalbos mentoriai. 2021 m. Talibanui perėmus valdžią itin didelis skaičius žiniasklaidoje dirbusių moterų prarado darbą, o tai reiškia, kad dabar radijuje ar televizijoje beveik neliko dirbančių moterų. Nuo to laiko visas šis sektorius smarkiai susitraukė.

Rusijos ir Sudano žiniasklaidos specialistai Hanos Arendt iniciatyva gali pasinaudoti kaimyninėse šalyse. Buvo įsteigti specialūs centrai, į kuriuos gali kreiptis tremtyje dirbantys žiniasklaidos darbuotojai; šių centrų veiklą vykdo arba remia iniciatyvos partneriai. Tremtyje esančių žiniasklaidos atstovų centrai ir *Casa para el Periodismo Libre* (tremtyje esantiems žurnalistams skirta erdvė) Centrinėje Amerikoje taip pat yra saugios vietos, padedančios psichologiniais ir teisiniais klausimais. Be to, šie centrai rengia papildomus mokymus ir yra vieta, kurioje savo šalyje dėl įvairių priežasčių persekiojami žiniasklaidos specialistai pradeda tinklaveiką.

Dar vienas Hanos Arendt iniciatyvos principas – tremtyje atkurti tvarias redakcines struktūras. Taip siekiama užtikrinti, kad žurnalistų gimtųjų šalių – totalitarinio režimo šalių – gyventojai ir toliau gautų informaciją iš nepriklausomų šaltinių.

Paramą gauna ne tik Afganistano, Rusijos ir Sudano žurnalistai. Iš esmės iniciatyva apima visą pasaulį ir pagal ją galima lanksčiai reaguoti į blogėjančios apsaugos atvejus. Šiuo metu parama daugiausia teikiama Baltarusijos, Centrinės Amerikos, Mianmaro, Šiaurės Afrikos ir Ukrainos žiniasklaidos specialistams. Šiuo

atžvilgiu Ukrainos situacija yra ypatinga, nes šioje šalyje vykdomo projekto tikslas – užtikrinti nenutrūkstamą reportažų rengimą vykstant karui. Tam reikia materialinės ir techninės pagalbos, taip pat specialaus mokymo ir apsaugos vykstant priešakinės linijos operacijoms.

Šios keturios pilietinės visuomenės organizacijos yra Hanos Arendt iniciatyvos partnerės: *DW Akademie*, žurnalistikai tremtyje skirtas Europos fondas (*European Fund for Journalism in Exile*, JX Fund), asociacija *Media in Cooperation and Transition* (MiCT) ir Europos žiniasklaidos ir spaudos laisvės centras (ECPMF). Programai būtinas nepriklausomumas nuo valstybės kontrolės ir valstybės neutralumas. Finansavimą skiria nepriklausomos, valstybės nekontroliuojamos komisijos, kurios remiasi tik nešališkais kriterijais.

Išsamesnę informaciją rasite https://hannah-arendt-initiative.de/hannah-arendt-initiative-english/ arba kreipkitės adresu info@hannah-arendt-initiative.de.

Hanos Arendt iniciatyva yra žurnalistų ir žiniasklaidos apsaugos visame pasaulyje tinklas. Ji buvo įsteigta 2022 m. Vokietijos užsienio reikalų ministerijos ir Vokietijos vyriausybės įgaliotojo atstovo kultūros ir žiniasklaidos klausimams iniciatyva ir lėšomis.

?vairov? žiniasklaidoje: ar iš ties? visiems atstovaujama vienodai?

Žurnalistai su negalia gali vienodai gerai atlikti savo darbą, be to, jie gali įnešti kitokių ir naujų perspektyvų – tad kodėl tiek mažai jų dirba žiniasklaidoje? Europos aklųjų sąjungos atstovas Lars Bosselmann rašo apie nepakankamą neįgaliųjų atstovavimą žiniasklaidos pramonėje ir būtinybę sustabdyti įstereotipinį jų vaizdavimą naujienose.

Visos demokratinės valstybės grindžiamos pagrindiniais principais, o viena iš svarbiausių yra spaudos laisvė. Ši laisvė padeda užtikrinti, kad politinių lyderių veiksmai būtų skaidrūs visuomenei. Ji taip pat suteikia mums galimybę susipažinti su informacija be išorinio kišimosi.

Tačiau vis dar esama žiniasklaidos praktikos aspektų, kuriuos reikia tobulinti, ypač įvairovės srityje. Kai kalbama apie atstovavimą žiniasklaidoje arba su įvairiomis socialinėmis grupėmis susijusių klausimų nušvietimą, dar toli gražu nesame lygūs.

Dabartiniai duomenys rodo, kad laikraščiuose, radijo stotyse ir televizijos laidose dirba nepakankamai neįgaliųjų. Tai kelia didelį susirūpinimą atsižvelgiant į tai, kad iki 16 proc. pasaulio gyventojų turi tam tikrą negalią. Be to, UNESCO ataskaitoje pabrėžiama, kad dėl stereotipinio vaizdavimo žiniasklaidoje neįgalieji dažnai susiduria su išankstiniu nusistatymu visame pasaulyje.

Norėdami pakeisti visuomenės požiūrį į neįgaliuosius, turime didinti informuotumą apie jų dalyvavimo naujienų tarnybose ir turinio kūrime svarbą.

Visuomenė turi suvokti, kad žiniasklaidos pramonė bus visiškai įtrauki tik tada, kai į darbo procesus bus įtraukti neįgalieji. Be to, su negalia susiję klausimai turi būti sprendžiami skirtingai: žiniasklaidos bendrovės turėtų pripažinti, kad neįgalieji turi turėti galimybę naudotis savo teisėmis lygiai taip pat, kaip ir kiti

asmenys. Be to, atsižvelgiant į tai, kad turinio formatai nuolat kinta, mums reikia ekspertų, kurie užtikrintų, kad šie formatai būtų prieinami ir įtraukūs.

Nepaisant to, kad žiniasklaidos pramonėje neįgaliųjų bendruomenei atstovaujama nepakankamai, galime rasti labai įkvepiančių pavyzdžių, rodančių, kad neįgalieji gali būti puikūs turinio kūrėjai.

Neseniai Europos aklųjų sąjunga savo tinklalaidėse transliavo epizodą, skirtą 2024 m. Paryžiaus parolimpinėms žaidynėms. Šiame epizode kalbėjomės su akla prancūzų žurnaliste Laetitia Bernard, dirbančia Prancūzijos radijuje. Be šių metų parolimpinių žaidynių, Laetitia Bernard jau rengė reportažus apie 2012 ir 2016 m. parolimpines žaidynes Londone ir Rio de Žaneire. Ji taip pat rengė reportažus iš 2014 m. Sočio ir 2018 m. Pjongčango žiemos parolimpinių žaidynių.

„Tokie renginiai kaip parolimpinės žaidynės daro teigiamą poveikį šalinant kliūtis ir griaunant stereotipus“, – interviu metu pabrėžė L. Bernard. „Net ir turėdamas negalią žurnalistas gali veiksmingai dirbti ir net sugebėti aprašyti dalykus kitaip“, – pridūrė ji. Liatitia Bernard profesinis kelias ir jos apmąstymai šia tema rodo, kad norint sukurti įtraukesnę visuomenę reikia atkreipti dėmesį ir į šį aspektą: lygybė turi būti žiniasklaidos pramonės pagrindas.

Lars Bosselmann yra Europos aklųjų sąjungos vykdomasis direktorius.

Redaktor?s

Ewa Haczyk-Plumley (editor-in-chief)
Laura Lui (ll)

Numer? reng?

Christian Weger (cw)
Daniela Vincenti (dv)
Erika Paulinova (ep)
Ewa Haczyk-Plumley (ehp)
Giorgia Battiato (gb)
Jasmin Kloetzing (jk)
Katerina Serifi (ks)
Laura Lui (ll)
Marco Pezzani (mp)
Margarita Gavanas (mg)
Margarida Reis (mr)
Millie Tsoumani (mt)
Pablo Ribera Paya (prp)
Simran Grewal (sg)
Thomas Kersten (tk)

Koordinator?

Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)

Adresas

European Economic and Social Committee
Jacques Delors Building,
99 Rue Belliard,
B-1040 Brussels, Belgium
Tel. (+32 2) 546.94.76
Email: eescinfo@eesc.europa.eu

EESC info is published nine times a year during EESC plenary sessions. EESC info is available in 24 languages
EESC info is not an official record of the EESC's proceedings; for this, please refer to the Official Journal of the European Union or to the Committee's other publications.
Reproduction permitted if EESC info is mentioned as the source and a link is sent to the editor.

08/2024